

Latvijas Republikas Senāts

SPRIEDUMS

Rīgā 2025.gada 20.oktobrī

Senāts šādā sastāvā: senators referents Jānis Pleps, senatores Līvija Slica un Ieva Višķere

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /Persona A/ (*Persona A*) pieteikumu par Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes 2023.gada 2.janvāra lēmuma Nr. 2/2023 atcelšanu un pienākuma uzlikšanu reģistrēt /Persona A/ termiņuzturēšanās atļauju, sakarā ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes un Valsts drošības dienesta kasācijas sūdzībām par Administratīvās apgabaltiesas 2024.gada 8.maija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde (turpmāk – pārvalde) saskaņā ar Imigrācijas likuma 23.panta pirmās daļas 25.punkta „a” apakšpunktu 2021.gada 20.janvārī ar lēmumu Nr. 1091 pieteicējam – Baltkrievijas pilsonim /Persona A/ – piešķīra uzturēšanās tiesības Latvijā līdz 2026.gada 22.janvārim. Pārvalde 2022.gada 12.janvārī pieteicējam izsniedza kārtējo termiņuzturēšanās atļauju līdz uzturēšanās atļaujas reģistrācijas termiņam – 2023.gada 12.janvārim.

[2] Valsts drošības dienests (turpmāk – dienests) 2022.gada 16.martā informēja pārvaldi, ka tas pārbaudes laikā ir konstatējis Imigrācijas likuma 35.panta pirmās daļas 23.punktā minētos apstākļus pieteicēja termiņuzturēšanās atļaujas anulēšanai. Dienests atzinis, ka pieteicējs rada draudus valsts drošībai, kas izpaužas kā augsti izlūkošanas riski.

Pamatojoties uz dienesta sniegto informāciju, pārvalde anulēja pieteicējam izsniegto termiņuzturēšanās atļauju Latvijā. Galīgo noformējumu administratīvais akts ieguva ar pārvaldes 2023.gada 2.janvāra lēmumu Nr. 2/2023 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums).

Pieteicējs vērsās administratīvajā tiesā, lūdzot pārsūdzētā lēmuma atcelšanu un pienākuma uzlikšanu pārvaldei reģistrēt pieteicēja termiņuzturēšanās atļauju.

[3] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2024.gada 8.maija spriedumu pieteicēja pieteikums tika apmierināts. Apgabaltiesa spriedumā pievienojās pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai un norādīja turpmāk minētos argumentus.

[3.1] Pieteicēja termiņuzturēšanās atļauja ir anulēta, jo pārvaldē ir saņemta dienesta sniegta informācija, ka pieteicējs rada draudus valsts drošībai, kas izpaužas kā augsti izlūkošanas riski.

[3.2] Izskatot pieteicēja pieteikumu, tiesas uzdevums nav izvērtēt konstatētos draudus pēc būtības, bet gan pārbaudīt, vai iestādes, pieņemot pārsūdzēto lēmumu, nav rīkojušās patvaļīgi.

[3.3] Konkrētais pieteicēja tiesību ierobežojums ir noteikts ar likumu – tas paredzēts Imigrācijas likuma 35.panta pirmās daļas 23.punktā – un tam ir lēģitīms mērķis – valsts un sabiedriskā drošība. Tā kā pārsūdzētais lēmums pieņemts uz tādas tiesību normas pamata, kas paredz obligāta administratīvā akta izdošanu, tiesai nav

jāvērtē pārsūdzētā lēmuma nepieciešamība un lietderība. Tomēr tiesai ir jāpārbauda pārsūdzētā lēmuma samērīgums, ja ar to tikušas ierobežotas personas pamattiesības.

[3.4] Pārsūdzētais lēmums aizskar pieteicēja tiesības uz privāto dzīvi, kuras garantētas Latvijas Republikas Satversmes 96.pantā un Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 8.pantā. Attiecīgās pamattiesības ir pieļaujams ierobežot, taču ierobežojums nedrīkst būt patvaļīgs un nesamērīgs.

[3.5] Tiesa ir iepazinusies ar dienesta atzinumu un dienesta sniegto informāciju par operatīvās darbības ceļā iegūtajiem materiāliem un uz to pamata izdarītajiem secinājumiem.

[3.6] Baltkrievijas pilsoņi rada augstus izlūkošanas riskus sakarā ar viņu iecelšanu un uzturēšanos Latvijā. Vienlaikus šie riski ir objektīvi un vispārīgi, bet nav saistīti ar pieteicēja individuālajiem apstākļiem. Dienestam ir pienākums šos riskus individualizēt. Tomēr dienesta rīcībā nebija pilnīgas informācijas par pieteicēja profilu, dzīves gaitu un pārējiem privātās dzīves apstākļiem, rīcības motīviem pirms un pēc pārcelšanās uz Latviju, kā arī par viņa ģimenes profilu un ģimenes apstākļiem.

[3.7] Pieteicējs nav iekļauts sarakstā, ar kuru noteikts iecelšanas aizliegums, un pieteicējs būs tiesīgs iecelot Latvijā uz vīzas pamata. Vienlaikus nav garantiju, ka pieteicējam izsniegs vīzu, ja viņš to pieprasīs, kā arī nevar izslēgt, ka vīzu izsniegšana Krievijas un Baltkrievijas pilsoņiem tiks uz nezināmu laiku apturēta un robeža tiks slēgta. Attiecīgi pastāv iespējamība, ka ar pārsūdzēto lēmumu pieteicējam noteiktais ierobežojums pēc būtības un sekām varētu tikt pielīdzināts aizliegumam iebraukt valstī, kas pēc dienesta norādītā konkrētajā gadījumā nemaz nav nepieciešams.

[3.8] Pārsūdzētais lēmums ir atceļams nevis tāpēc, ka administratīvajā procesā iestādē no pieteicēja nebūtu iegūti pietiekami daudz informācijas un pierādījumu, bet gan tāpēc, ka administratīvā procesa laikā iestādē netika pareizi novērtēti pieteicējam nosakāmā ierobežojuma samērīgums kopsakarā ar dienesta konstatētajiem pieteicēja radītajiem draudiem valsts drošībai. Dienests nav pietiekami pamatojis savus secinājumus par minētajiem apstākļiem, proti, secinājumi par pieteicēja radītajiem riskiem nav pietiekami individualizēti un ir pārāk vispārīgi. Līdz ar to termiņuzturēšanās atļaujas anulēšana pieteicējam (kurš Latvijā pastāvīgi uzturas kopš 2014.gada februāra, ir šeit izveidojis ģimeni ar Latvijas pilsoni; šajā ģimenē ir divi mazgadīgi bērni, kuri arī ir Latvijas pilsoņi) nav samērīga, tāpēc pārsūdzētais lēmums ir atceļams, un pieteikums ir apmierināms.

[4] Pārvalde iesniedza kasācijas sūdzību par apgabaltiesas spriedumu. Kasācijas sūdzībā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[4.1] Apgabaltiesa ir pārkāpusi savas kompetences robežas, un tas novedis pie lietas nepareizas izspriešanas. Senāta judikatūrā norādīts, ka tiesas uzdevums nav izvērtēt nacionālajai drošībai radītos draudus pēc būtības, bet pārbaudīt, vai kompetentās iestādes nav rīkojušās patvaļīgi. Kompetentajām iestādēm, vērtējot apdraudējumu valsts drošībai, ir plaša rīcības brīvība. Atzīstot, ka iestādē nepareizi novērtēti pieteicējam nosakāmā ierobežojuma samērīgums kopsakarā ar dienesta konstatētajiem apstākļiem par pieteicēja radītajiem draudiem valsts drošībai, apgabaltiesa pēc būtības vērtējusi dienesta konstatēto apdraudējumu.

[4.2] Apgabaltiesa, pēc būtības vērtējot dienesta konstatēto apdraudējumu, pārkāpusi arī Valsts drošības iestāžu likuma 26.panta pirmajā daļā noteikto, ka dienesta rīcības izvērtējumu veic ģenerālprokurors un viņa īpaši pilnvaroti prokurori, nevis tiesas.

[5] Dienests iesniedza kasācijas sūdzību par apgabaltiesas spriedumu. Kasācijas sūdzībā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[5.1] Tiesa spriedumā nav sniegusi vērtējumu vienam no galvenajiem pašas tiesas izvirzītajiem strīda izšķiršanas elementiem – vai dienesta atzinums un attiecīgi pārsūdzētais lēmums ir patvaļīgs. Lai arī tiesa nevar pēc būtības izvērtēt radītos draudus nacionālajai drošībai, tai vajadzētu paust skaidru attieksmi par to, vai pārsūdzētais lēmums ir vai nav patvaļīgs.

[5.2] Tiesa pamatu pārsūdzētā lēmuma atcelšanai konstatē tā samērīguma pārbaudē, atstājot neatbildētu jautājumu par iestāžu patvaļu.

[5.3] Tiesa jautājumu par pārsūdzētā lēmuma samērīgumu sasaistījusi ar citiem teorētiskiem ierobežojumiem, kas varētu būt atkarīgi gan no personas apdraudējuma novērtējuma iepretim pieprasītajām iecelšanas un uzturēšanās tiesībām (dažāda veida vīzas), gan no iespējamām likumdevēja izvēlēm, grozot normatīvo regulējumu. Tādā veidā ir nepamatoti paplašināts vērtējamo apstākļu kopums, kas balstīts pieņēmumos par teorētiskiem valsts pārvaldes lēmumiem nākotnē, kas neizriet no lietas materiāliem.

[5.4] Tiesa iegūto un analizēto informāciju par personas privāto dzīvi ir kļūdaini attiecinājusi uz personas radītā apdraudējuma novērtējumu. Konstatētie privātās dzīves apstākļi paši par sevi neietekmē pastāvošā apdraudējuma esību vai neesību, kā arī nedod pamatu tā intensitātes vai izpausmes interpretācijai. Attiecīgi tiesas

šaubas par pieteicēja radīto apdraudējumu valsts drošībai, kas būtu pamats izdot pārsūdzēto lēmumu, balstītas uz apstākļiem, kas nav attiecināmi uz konkrēto secinājumu.

[5.5] Tiesa spriedumā nav vērtējusi argumentus par to, vai dienesta atzinums un attiecīgi pārsūdzētais lēmums būtu atzīstams par patvaļīgu, kā arī dienesta apelācijas sūdzības argumentus par to, ka tiesas pieeja neveicinot valsts iespējas izvēlēties piemērotāko risinājumu katram konkrētam gadījumam, kad konstatēts apdraudējums valsts drošībai saistībā ar personas uzturēšanos Latvijā.

[6] Pieteicējs rakstveida paskaidrojumos par pārvaldes un dienesta kasācijas sūdzībām norāda, ka tās nav pamatotas, un lūdz atstāt spēkā pārsūdzēto apgabaltiesas spriedumu. Pieteicējs arī norāda, ka pārsūdzētais lēmums ir atcelts sakarā ar tā neatbilstību samērīguma principam.

[7] Senāts ir izprasījis un iepazīnis ar valsts noslēpuma objektu – materiāliem, uz kuru pamata dienests sniedzis pārvaldei atzinumu par nepieciešamību anulēt pieteicējam termiņuzturēšanās atļauju Latvijā.

[8] Senātā ir saņemts pieteicēja motivēts lūgums par lietas izskatīšanu Senātā mutvārdu procesā tiesas sēdē.

Motīvu daļa

Par pieteicēja lūgumu izskatīt lietu mutvārdu procesā

[9] Pieteicējs lūdzis Senātu lietu izskatīt mutvārdu procesā tiesas sēdē. Pieteicējs norādījis, ka galīgais nolēmums lietā ir būtisks kā pašam pieteicējam, tā viņa ģimenes locekļiem un viņš tādēļ vēlētos savu argumentāciju Senātam izklāstīt mutvārdos. Tāpat pieteicējs paudis gatavību tieši mutvārdos atbildēt uz Senāta papildu jautājumiem, kas varētu rasties saistībā ar iesniegtajām kasācijas sūdzībām un pieteicēja paskaidrojumiem par tām.

[10] Senāts konstatē, ka lieta mutvārdu procesā ir izskatīta kā pirmās instances tiesā (*lietas 1.sējuma 246.–247.lp.; lietas 2.sējuma 17.–18., 42.–43.lp.*), tā arī apelācijas instances tiesā (*lietas 2.sējuma 181.–191.lp.*). No pārsūdzētā sprieduma ir redzams, ka tiesa ir identificējusi lietas nozīmīgumu pieteicējam un viņa ģimenes locekļiem saistībā ar tiesību uz privāto un ģimenes dzīvi īstenošanu un arī šādā aspektā ir vērtējusi pārsūdzētā lēmuma tiesiskumu un pamatotību (*pārsūdzētā sprieduma 12.punkts*).

Tāpat Senāts konstatē, ka pieteicējs ir sniedzis paskaidrojumus par pārvaldes un dienesta kasācijas sūdzībām, kā arī iepriekšējās procesa stadijās izvērsti argumentējis savu pozīciju un atspēkojis iestāžu argumentus. Līdz ar to pieteicējs ir izmantojis iespējas izteikties par lietā būtiskiem jautājumiem un lietas materiāli ir pietiekami, lai pieteicēja argumentācija būtu skaidra un pietiekama.

Senāts vērš uzmanību, ka saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 339.panta pirmo daļu lietu kasācijas instancē pamatā izskata rakstveida procesā. Tas nozīmē, ka tā ir kasācijas instances tiesas prerogatīva noteikt lietas izskatīšanu mutvārdu procesā un tiesai nav saistošs procesa dalībnieka lūgums. Tas lielā mērā saistāms ar to, ka kasācijas instances tiesa pārbauda zemākas instances tiesas sprieduma pareizību no tiesību normu piemērošanas skatupunkta, nevis vēlreiz skata lietu pēc būtības. Līdz ar to kasācijas instances tiesā ir risināmi tiesību jautājumi, kas saistīti ar iespējamiem tiesību normu pārkāpumiem, kurus pieļāvusi zemākas instances tiesa. Administratīvā procesa likuma 328.panta pirmās daļas 6.punktā ir noteikta prasība kasatoram jau sākotnēji kasācijas sūdzībā uzrādīt visus būtiskos tiesību jautājumus, kas kasatora ieskatā ir izvērtējami kasācijas instances tiesā (piem., *Senāta 2021.gada 3.decembra sprieduma lietā Nr. SKA-37/2021, [ECLI:LV:AT:2021:1203.A420136617.5.S](#), 7.punkts*). Attiecīgi kasatora argumenti ir zināmi citiem lietas dalībniekiem, un tiem ir iespēja rakstveidā izteikties par šiem argumentiem.

Konkrētajā gadījumā no pārvaldes un dienesta kasācijas sūdzībām izriet konkrēti argumenti, par kuriem pieteicējs ir izteicies savos paskaidrojumos. Senāts nekonstatē tādus apstākļus, kas prasītu lietas izskatīšanu mutvārdu procesā tiesas sēdē. Lietā kasācijas tiesvedības kārtībā risināmie tiesību jautājumi ir tādi, kuru izvērtējumam ir pietiekami ar lietas materiālos esošo informāciju un nav nepieciešami papildu paskaidrojumi no lietas dalībnieku puses.

Līdz ar to pieteicēja lūgums par lietas izskatīšanu mutvārdu procesā tiesas sēdē ir noraidāms.

Par lietā risināmo tiesību jautājumu

[11] Senātam kasācijas tiesvedības kārtībā ir jādod atbilde, vai apgabaltiesa ir pamatoti atcēlusi pārsūdzēto lēmumu tādēļ, ka tas nav samērīgs, kā arī vai apgabaltiesa pamatoti nav vērtējusi, vai pārsūdzētais lēmums būtu uzskatāms par patvaļīgu.

[12] Pārvalde pārsūdzēto lēmumu pieņēmusi, pamatojoties uz Imigrācijas likuma 35.panta pirmās daļas 23.punktu. Atbilstoši šai tiesību normai pārvalde termiņuzturēšanās atļauju anulē, ja kompetentas valsts iestādes sniegušas informāciju, kas ir par pamatu tam, lai aizliegta ārzemniekam uzturēties Latvijā vai citas Šengenas līguma dalībvalsts teritorijā.

Konkrētajā gadījumā lietā nav strīda, ka informāciju par pieteicēju pārvaldei savas kompetences ietvaros sniedzis dienests un uz šīs informācijas pamata pārvalde ir pieņēmusi pārsūdzēto lēmumu.

Dienesta atzinums par nepieciešamību anulēt pieteicējam termiņuzturēšanās atļauju ir balstīts uz materiāliem, kuri satur valsts noslēpumu. No pārsūdzētā sprieduma izriet, ka apgabaltiesa ir iepazinusies ar šiem materiāliem un vērtējusi tos, pārbaudot pārsūdzētā lēmuma tiesiskumu un pamatotību (*pārsūdzētā sprieduma 11.punkts*). Arī Senāts ir izprasījis un iepazinies ar attiecīgajiem materiāliem, lai pārliecinātos, cik pamatoti ir bijuši apgabaltiesas izdarītie secinājumi un vai tas nav novedis pie nepareizas lietas izspriešanas.

Tā kā attiecīgie materiāli satur valsts noslēpumu, Senāts spriedumā detalizēti neatspoguļos ar tiem saistītos apsvērumus, lai neatklātu informāciju, kas klasificēta kā valsts noslēpums.

[13] Tiesa pārsūdzētajā spriedumā pareizi piemērojusi judikatūru, lai konkrētajā gadījumā noteiktu administratīvās tiesas kontroles robežas (*pārsūdzētā sprieduma 5.2. un 10.punkts*).

Senāts jau iepriekš vairākkārt ir atzinis, ka šādos gadījumos administratīvās tiesas uzdevums nav pārvērtēt kompetentās iestādes konstatēto apdraudējumu pēc būtības, bet gan pārbaudīt, vai attiecīgās iestādes nav rīkojušās patvaļīgi (*Senāta 2021.gada 2.novembra sprieduma lietā Nr. SA-3/2021, [ECLI:LV:AT:2021:1102.SA000321.3.L](#), 8.punkts* un tajā norādītā judikatūra). Tāpat Senāts ir norādījis, ka gadījumos, kad var tikt skartas personas pamattiesības, tostarp tiesības uz privāto un ģimenes dzīvi, ir veicama samērīguma pārbaude pat gadījumos, kad izdodams obligātais administratīvais akts (*turpat, 11.punkts* un tajā norādītā judikatūra).

Attiecīgi tiesa pareizi identificējusi, ka konkrētajā gadījumā pārbaudāms tas, vai ticis ievērots patvaļas aizlieguma princips un samērīguma princips.

Par patvaļas aizlieguma principa pārbaudi

[14] Pārvalde un dienests kasācijas sūdzībās norāda, ka pārsūdzētais spriedums ir atceļams, jo tiesa nav konstatējusi, ka dienesta atzinums un uz to balstītais pārsūdzētais lēmums ir patvaļīgs. Neesot šādam tiesas secinājumam, neesot pamata atcelt pārsūdzēto lēmumu. Tāpat pārvalde norāda, ka tiesa pēc būtības ir pārvērtējusi dienesta konstatēto apdraudējumu, tādējādi pārkāpjot savas kompetences robežas.

[15] Senāts visupirms vērš uzmanību, ka pārsūdzētajam lēmumam ir jāatbilst kā patvaļas aizlieguma principam, tā arī samērīguma principam. Tas nozīmē, ka pārsūdzētā lēmuma atbilstība katram no šiem vispārējiem tiesību principiem ir pārbaudāma atsevišķi. Attiecīgi ir iespējami gadījumi, kad lēmums nepārkāptu patvaļas aizlieguma principu (nebūtu patvaļīgs), bet vienlaikus – pārkāptu samērīguma principu (būtu nesamērīgs).

Līdz ar to patvaļas aizlieguma principa pārkāpums nav obligāts priekšnoteikums, lai varētu konstatēt samērīguma principa pārkāpumu. Attiecīgi – tiesa pārbauda katra vispārējā tiesību principa ievērošanu atsevišķi, un, konstatējot pārsūdzētā lēmuma nesamērīgumu, tai obligāti pirms tam nav jākonstatē arī tas, ka pārsūdzētais lēmums ir patvaļīgs.

[16] Konkrētajā gadījumā Senāts var piekrist kasācijas sūdzības argumentiem, ka tiesa nav skaidri nošķīrusi patvaļas aizlieguma principa pārbaudi no samērīguma principa pārbaudes.

Senāts konstatē, ka apgabaltiesa pārsūdzētajā spriedumā fokusējusies tieši uz samērīguma principa pārbaudi (*pārsūdzētā sprieduma 12.punkts*). Tāpat no apgabaltiesas pievienošanās rajona tiesas sprieduma motivācijai izriet, ka pārsūdzētais lēmums ir atcelts tieši samērīguma principa pārkāpuma dēļ (*pārsūdzētā sprieduma 5.2.–5.8., 10.punkts*).

Attiecīgi pārsūdzētajā spriedumā tiesa ir pārbaudījusi to, vai pārsūdzētais lēmums ir atbilstošs samērīguma principam, un, konstatējot nesamērīgumu, atcēlusi pārsūdzēto lēmumu. Tā kā patvaļas aizlieguma principa pārkāpums nav obligāts priekšnoteikums pārsūdzētā lēmuma nesamērīguma konstatēšanai, tiesa nav pieļāvusi pārkāpumu, atsevišķi nevērtējot to, vai konkrētajā gadījumā ir ievērots patvaļas aizlieguma princips. Ja tiesas secinājums par pārsūdzētā lēmuma nesamērīgumu ir pamatots, tas vien ir pietiekams pamats pārsūdzētā lēmuma atcelšanai.

Senāta judikatūrā ir skaidrots, ka patvaļas aizlieguma princips pieprasa, lai valsts rīcībai būtu saprātīgs attaisnojums un lai ikviens varētu pārliecināties par šā attaisnojuma esību. Tā kā valsts rīcības attaisnojums tiek atspoguļots pamatojumā, tad patvaļas aizlieguma princips ir cieši saistīts ar pamatojuma principu. Tiesai, pārbaudot iestādes lēmumu, ir jāvērtē, vai iestāde ir izvērtējusi visus jautājuma izšķiršanai būtiskos faktus un vai iestādes lēmuma pamatojumā norādītais ir balstīts uz ar šādiem faktiem un no tiem izrietošiem objektīviem un racionāliem juridiskiem apsvērumiem (*Senāta 2010.gada 22.marta sprieduma lietā Nr.[SKA-58/2010](#), A42275505, 13.punkts*).

Senāts vērš uzmanību, ka atsevišķi tiesas secinājumi, piemēram, „dienests nav pietiekami pamatojis savus secinājumus par pieteicēja radītajiem draudiem valsts drošībai, proti, dienesta secinājumi par pieteicēja radītajiem riskiem nav pietiekami individualizēti un ir pārāk vispārīgi” (*pārsūdzētā sprieduma 12.punkts*), var radīt priekšstatu, ka tiesa pārsūdzēto lēmumu vērtējusi arī patvaļas aizlieguma principa kontekstā. Tomēr šajā gadījumā jāvērtē attiecīgā tiesas secinājuma vieta un mērķis sprieduma konstrukcijā. No pārsūdzētā sprieduma 12.punkta konstrukcijas izriet, ka attiecīgais vērtējums sniegts pārsūdzētā lēmuma samērīguma pārbaudes ietvaros, atzīstot, ka, pastāvot ar pārsūdzēto lēmumu radītajam pieteicēja tiesību uz privāto un ģimenes dzīvi ierobežojumam, tiesa nav guvusi pārliecību, ka sabiedrības ieguvums no pieteicējam noteiktā ierobežojuma būs lielāks par pieteicējam nodarīto kaitējumu. Tiesa spriedumā arī pietiekami skaidri norādījusi savu apsvērumu par to, proti, „administratīvā procesa laikā iestādē netika pareizi novērtēts pieteicējam nosakāmā ierobežojuma samērīgums kopsakarā ar dienesta konstatētajiem apstākļiem saistībā ar pieteicēja radītajiem draudiem valsts drošībai” (*pārsūdzētā sprieduma 12.punkts*).

[17] Ņemot vērā iepriekš minēto, Senāts nevar atzīt, ka tiesa dienesta un pārvaldes rīcību attiecībā pret pieteicēju konkrētajā gadījumā būtu uzskatījusi par patvaļīgu, proti, tādu, kas neatbilst patvaļas aizlieguma principam. Arī Senāts, iepazīstoties ar dienesta materiāliem, kas satur valsts noslēpumu, nav konstatējis apstākļus, kas norādītu uz iespējamu iestāžu patvaļu. Attiecīgi nav pamatots arīrdzan kasācijas sūdzības arguments par to, ka tiesa ir pārvērtējusi dienesta konstatēto apdraudējumu nacionālās drošības interesēm. Tiesa ir respektējusi dienesta konstatētos apstākļus un situācijas vērtējumu, bet vērtējusi to tikai tiktāl, lai pārliecinātos par to, vai konkrētajā gadījumā ticis ievērots samērīguma princips. Proti, konkrētajā gadījumā problēma nav tajā, ka pārsūdzētais lēmums būtu nepamatoti un patvaļīgi pieņemts, bet gan tajā, ka lēmuma radītās tiesiskās sekas ir nesamērīgas.

Vienlaikus apstāklis, ka tiesa nav detalizēti vērtējusi un konstatējusi patvaļas aizlieguma principa pārkāpumu, pats par sevi vien nav pietiekams pamats pārsūdzētā sprieduma atcelšanai.

Par samērīguma principa pārbaudi

[18] Dienests kasācijas sūdzībā apšaubījis tiesas secinājumu par pārsūdzētā lēmuma nesamērīgumu, kā arī izteicis iebildumus par apstākļiem, kurus tiesa ņēmusi vērā, pārbaudot pārsūdzētā lēmuma samērīgumu.

[19] Lietā nav strīda, ka pārsūdzētais lēmums ierobežo pieteicēja tiesības uz privāto un ģimenes dzīvi. Proti, pieteicējs Latvijā ir izveidojis ģimeni ar Latvijas pilsoni, un šajā ģimenē ir divi mazgadīgi bērni, kuri arī ir Latvijas pilsoņi. Terminuzturēšanās atļaujas anulēšana skar tiesības uz privāto un ģimenes dzīvi, un šādos apstākļos tiesai ir jāpārbauda pieņemtā lēmuma samērīgums (*Senāta 2021.gada 2.novembra sprieduma lietā Nr. SA-3/2021, [ECLI:LV:AT:2021:1102.SA000321.3.L](#), 11.punkts* un tajā norādītā judikatūra).

No pārsūdzētā sprieduma izriet, ka apgabaltiesa, iepazīstoties arī ar dienesta materiāliem, kas satur valsts noslēpumu, ir konstatējusi, ka sabiedrības ieguvums, piemērojot pieteicējam pārsūdzētajā lēmumā paredzētās tiesiskās sekas, nebūtu lielāks par pieteicējam nodarīto kaitējumu. Tiesa spriedumā, ciktāl to ļauj tas, ka tikusi vērtēta informācija, kas klasificēta kā valsts noslēpums, arī norādījusi apstākļus, kas konkrētajā gadījumā bijuši par pamatu samērīguma principa pārkāpuma konstatēšanai.

Senāts nekonstatē pārkāpumus pieteicējam noteiktā ierobežojuma samērīguma pārbaudē, un arī kasācijas sūdzībās nav norādīts uz konkrētiem apstākļiem, kas norādītu, ka apgabaltiesa būtu pieļāvusi kļūdu samērīguma pārbaudē un tas būtu novedis pie nepareizas lietas izspriešanas.

[20] Senāts jau iepriekš secināja, ka samērīguma principa pārkāpuma konstatēšanai nav obligāti nepieciešams iepriekš konstatēt patvaļas aizlieguma principa pārkāpumu. Līdz ar to tas, ka tiesa nav atsevišķi pārbaudījusi pārsūdzētā lēmuma atbilstību patvaļas aizlieguma principam, neliedz pārbaudīt un konstatēt samērīguma principa pārkāpumu. Attiecīgi kasācijas sūdzības argumentiem, kas saistīti ar patvaļas aizlieguma principa pārbaudi konkrētajā gadījumā, nav tiesiskas nozīmes, pārbaudot, vai pārsūdzētais lēmums atbilst samērīguma principam.

[21] Senāts arī nevar piekrist kasācijas sūdzības argumentam, ka tiesa ziņas par pieteicēja privāto un ģimenes dzīvi kļūdaini attiecinājusi uz pieteicēja radītā apdraudējuma nacionālajai drošībai novērtējumu. Senāta ieskatā apgabaltiesa ir skaidri nošķīrusi jautājumu par pieteicēja radīto apdraudējumu nacionālajai drošībai no jautājuma par to, vai pārsūdzētajā lēmumā paredzēto tiesisko seku piemērošana pieteicējam konkrētajā gadījumā būs samērīga. Tiesa pamatoti ņēmusi vērā un vērtējusi tiesību uz privāto un ģimenes dzīvi nozīmīgumu („svaru”) konkrētajā gadījumā, tās samērojot (līdzsvarojot) ar iespējamo sabiedrības ieguvumu. Tas, ka tiesa nav guvusi pārliecību, ka konkrētajā gadījumā iestādes lēmums ir samērīgs un nepārkāpj samērīguma principu, nenozīmē, ka tiesa būtu ignorējusi vai nebūtu piešķīrusi pietiekamu nozīmi nacionālās drošības apsvērumiem.

[22] Tāpat nevar piekrist kasācijas sūdzības argumentam, ka tiesa vērtējusi hipotētiskus un ar pārsūdzēto lēmumu nesaistītus apstākļus, lai novērtētu, vai konkrētajā gadījumā ievērots samērīguma princips.

Tas, ka tiesa pievērsa uzmanību arī pieteicēja iespējām ieceļot un uzturēties Latvijā gadījumā, ja viņa termiņuzturēšanās atļauja tiktu anulēta, konkrētā gadījuma kontekstā ir būtiski, jo tiesa pārbaudījusi pieteicēja tiesību uz privāto un ģimenes dzīvi ierobežojuma samērīgumu (*pārsūdzētā sprieduma 5.7. un 10.punkts*). Iespējamās lēmuma tiesiskās sekas un faktiskā ietekme uz tiesību uz privāto un ģimenes dzīvi īstenošanu ir apstākļi, kuriem ir nozīme pārsūdzētā lēmuma samērīguma novērtējumā.

Kopsavilkums

[23] Senāts secina, ka apelācijas instances tiesa ir pamatoti atzinusi, ka konkrētajā gadījumā pārsūdzētais lēmums ir nesamērīgs, un attiecīgais konstatējums ir pietiekams pārsūdzētā lēmuma atcelšanai. Tādēļ pārsūdzētais spriedums ir atstājams negrozīts, bet pārvaldes un dienesta kasācijas sūdzības ir noraidāmas.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta pirmās daļas 1.punktu un 351.pantu, Senāts

nosprieda

atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2024.gada 8.maija spriedumu, bet Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes un Valsts drošības dienesta kasācijas sūdzības noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams.

J. Pleps L. Slica I. Višķere